

Svět kolem notebooků

Více než polovinu prodaných počítačů dnes tvoří notebooky. Ať už používáte notebook doma, v práci nebo v terénu, máme pro vás pár tipů, jak jeho možnosti rozšířit a práci s ním si ulehčit. A máme pro vás i tipy, jak produkty najít v Googlu. *Pavel Trousil, Michal Bareš*

1 Připojte všechno

Jednou z nevýhod notebooků je to, že se do nich většinou nedají přidávat další komponenty. Díky univerzálnímu rozhraní USB máte ale možnost v podstatě cokoliv k notebooku přidat alespoň externě. Připojíte snadno druhý pevný disk, televizní kartu a podobně. Počet portů na notebooku je ale omezen, takže všem majitelům doporučujeme dokoupit si tzv. USB rozbočovač („rozdvójku“), někdy označovaný jako USB hub. Pak v notebooku stačí třeba i jeden USB port. A takový rozbočovač slouží v podstatě i jakási rozšiřovací stanice. Připíchnete k notebooku rozbočovač, a rázem je připojena myš, webová kamera, tiskárna...

Levné řešení: Nabídka rozbočovačů je skutečně široká. Nejlevnější koupíte cca za 150 Kč a existují i cestovní verze, které snadno sbalíte do kapsy.

Profesionální řešení: Pokud používáte i periferní zařízení s větší spotřebou, poříďte si rozbočovač s vlastním napájením, který dokáže „utáhnout“ třeba i externí pevný disk. Za takový rozbočovač už ale dáte cca 350 Kč a více. Můžete si zakoupit i jiné produkty, které rozbočovač zahrnují, například některé klávesnice, displeje, reproduktory (například Logitech AudioHub), dokovací zařízení apod.

Google tip: USB rozbočovač.

2 Poříďte si dobrou klávesnici a myš

Notebooky jsou fajn, už proto, že zaberou málo místa. Ale to znamená i málo místa pro klávesnici. Málokdo je pak spokojen

s tím, jak se s notebookovou klávesnicí pracuje. A další noční můrou pro někoho může být touchpad nebo pointstick. Neustále lechtat malou destičku, aby se pohnul kurzor, není zrovna pohodlné. Naštěstí je tu jednoduché řešení.

Levné řešení: Především těm, kteří pracují s čísly, na notebooku chybí numerický blok (numpad). Ten si můžete dokoupit a připojit ho prostřednictvím USB, a to i bezdrátově. Cena se pohybuje okolo 200 Kč. Numpad zabere málo místa a můžete ho nosit klidně v tašce s notebookem. Malé myšky k notebooku pořídíte také už za cenu okolo 150 Kč. Pokud používáte notebook doma, běžnou klá-

vesnici si můžete zakoupit cca za 100 Kč (a více) a je dobré si dokoupit myš. Prostřednictvím USB rozbočovače tato přídatná zařízení snadno a rychle připojíte a práce je pak mnohem pohodlnější.

Profesionální řešení: Známí výrobci jako Logitech, Microsoft, Kensington, BenQ nebo Genius dodávají klávesnice, myši nebo celé bezdrátové sady přímo určené pro notebooky. Zvláště zajímavá je bezdrátová myš VX Nano od Logitechu, která má velmi malý „kolíček“ (USB receiver): z notebooku téměř nevyčnívá, a při přenášení se tedy nezlomí. Praktické jsou i bezdrátové myši, zahrnující kabel, kterým se myš může připojit, když dojdou baterie (například Ci75m od firmy Kensington). Za pozornost stojí i myš v podobě karty PC Card (HP Bluetooth PC Card) – ve slotu se nabíjí a uskladňuje. Nikdy ji nezapomenete a je vždy připravena k použití.

Google tip: numpad, myš k notebooku.

3 Stojánek stojí za to

I když si ulehčíte práci pořizováním dobrých klávesnic a myši, stále tu přetrvává problém s nevhodným umístěním notebooku. Displej je moc nízký a daleko od očí, což není zrovna ergonomická poloha. Horní část displeje má být totiž ve výšce očí.

Levné řešení: Stojánky na notebooky pouze zvednou displej do správné výšky a nakloněním spodní části vytvoří před přenosným počítačem místo pro umístění běžné klávesnice. Cena se pohybuje v řádech stovek korun, podle toho, který model si vyberete. Vyrábí je Logitech, CoolerMaster, Kensington a Dicot.

Profesionální řešení: Stojánek na notebook může být vybaven i USB rozbočovačem. Vyřešeno pak máte i připojení periferních zařízení. Další možností je pořídit si stojánek, který se dodává i s integrovanou klávesnicí (například Logitech Alto). Myš si ale musíte dokoupit sami. Kensington má zase stojánek, který nabízí i konektor LAN, sériové a paralelní rozhraní a také audiovýstup. Výrobci stojáneků jsou Logitech, Kensington, Dicot a Trust.

Google tip: stojánek na notebook.

4 Více prostoru pro oči

Jsou sice i notebooky se 17" displejem, ale standardem je 15" naširoko. A displej v notebooku si těžko vyměníte – a když, tak buď jen za poněkud větší, nebo za displej s větším rozlišením, a to za hodně velké peníze. Pokud tedy chcete větší monitor, musíte si pořídit externí. Než si ho vyberete, zjistěte si, jaké rozlišení vaše grafická karta vůbec zvládne. Především starší modely mohou mít s větším rozlišením problémy.

Levné řešení: Za cenu od 4 500 Kč s DPH zakoupíte širokoúhlý LCD monitor s 19" úhlopříčkou. Filmy i aplikace na něm uvidíte mnohem lépe než na malém a často nekvalitním displeji notebooku.

Profesionální řešení: Novější notebooky bez problémů zvládnou i 22" monitory (často i větší) a můžete provozovat oba displeje najednou – na tom notebookovém může být například stále spuštěn poštovní klient a messenger. K dispozici je někdy i rozhraní DVI.

Google tip: LCD monitor.

5 Nestačí vám disk? Dokupte ho

Kapacita pevných disků v notebookech (zvláště těch starších) nebyla nikdy příliš vysoká. Dnes už jsou sice dostupné třeba i 500GB 2,5" disky, ale výměna disku v notebooku je pro běžného uživatele příliš náročná, navíc jej nemusí vždy podporovat starší BIOS. Naštěstí opět poslouží rozhraní USB. Na interním disku notebooku si nechte jen systém, aplikace a nejdůležitější dokumenty a ty ostatní přenechejte externímu pevnému disku.

Levné řešení: Externí pevný disk si můžete sestavit sami. V nabídce je řada boxů: do nich vložíte běžný disk (buď formátu 2,5", nebo 3,5") a ten pak připojíte pomocí USB k notebooku. Vyberte si sami, jaká kapacita vám vyhovuje. Pokud si budete vybírat už hotové externí disky, ty 3,5" jsou mnohem levnější, ale těžší a potřebují vlastní napájení.

Profesionální řešení: 2,5" externí disky jsou mimořádně praktické – dostatečně rychlé a univerzální – a nemusíte s sebou nosit ani napájecí adaptér, postačí napájení z USB. Jsou ale dražší. Doporučujeme vám náš přehled externích disků v rubrice Top10.

Google tip: externí pevný disk.

6 Pozor na chlazení

V notebookech se většinou používají mobilní verze procesorů: nemají tak vysokou spotřebu, a nevyžadují tedy tak účinné chlazení jako procesory stolních počítačů. Přesto se bez větrání neobejdete. Větráček je umístěn obvykle na spodní straně notebooku a vzduchové vývody mohou být i ze stran. Dávejte proto pozor, aby proudění vzduchu nic nebránilo. Nejhorší je položit notebook do peřin! Starší modely notebooku byly dokonce schopné se v tomto prostředí upéct tak, že se jim deformoval kryt. U moderních notebooků už něco takového nehrozí (měly by se při kritických teplotách vypnout), ale přesto si dávejte pozor.

Profesionální řešení: Pokud má notebook problémy s přehříváním, můžete k němu dokoupit chladicí podložku, která účinně odvádí teplo ze spodní části. Napájena je buď samostatně, nebo z USB portu notebooku. Někdy stačí i pasivní chlazení. Chladicí podložky vyrábí například Belkin (model F5L001er stojí asi 700 Kč), Zalman, Thermaltake a CoolerMaster.

Náhradní řešení: Pokud si berete notebook například do postele, zajistíte jeho lepší chlazení tak, že ho umístíte na nějakou pevnou podložku. Posloužit může kuchyňské prkénko, tác a podobně.

Google tip: chladicí podložka.

7 A když si chcete zahrát?

S grafikou je to u notebooků těžké. Pokud si hned nevyberete model, který obsahuje silnější integrovanou grafiku nebo speciální port, nemáte zatím možnost ji vylepšit. Existují notebooky, v nichž je možné vyměnit procesor či speciální grafickou kartu formátu MXM (neboli Mobile PCI Express Module). Ty jsou však k dostání většinou pouze na objednávku, jelikož jejich instalaci provádějí nejčastěji malé firmy montující supervýkonné notebooky „Barebone“. Teoreticky lze ale MXM kartu koupit například na internetových stránkách www.mxm-upgrade.com – v současnosti existují i MXM adaptéry s GPU podporujícími DirectX 10.0. Výhodou tohoto řešení je možnost notebook upgradovat, nevýhodou je nutnost výkonného aktivního chlazení, které zvyšuje hlučnost, hmotnost a ještě více zkracuje dobu provozu na akumulátory. Klasickým příkladem notebooku s upgradovatelnou grafickou kartou i „desktopovou“ procesorovou patičí

LGA775 je Asus C90S, který jsme recenzovali loni na podzim.

Na počátku roku se objevila novinka od společnosti Asus: měla by umožnit připojení jakékoliv grafické karty (PCIe) k notebooku prostřednictvím slotu Express Card, ale tento systém není u nás dodnes v prodeji. Každopádně je to jen otázka krátké doby, kdy nějaké podobné řešení začne konečně fungovat i u nás.

Pro uživatele, kteří se neobejdou bez občasného vysokého grafického výkonu, ale chtějí mít zároveň možnost pracovat dlouho na akumulátory, existují notebooky s přepínatelnou grafickou kartou, které jsou vybaveny dvěma grafickými subsystémy – jedním integrovaným pro dlouhý provoz na baterii a druhým dedikovaným. Mezi těmito kartami lze přepínat, ale mezitím je třeba notebook restartovat. Prvním a dosud nejlepším příkladem notebooku s „turbografikou“ byl již před dvěma roky model Vaio VGN-SZ1XP. V jeho případě totiž byl výkonnostní grafický nárůst až desetinásobný. Nedávno testovaný Asus U3S je rovněž vybaven dvěma GPU, ale kombinace poměrně silné integrované grafické karty Intel X3100 a málo výkonné dedikované grafické karty nVidia 8400M G není moc znatelný.

Profesionální řešení: Notebook se dvěma přepínatelnými grafickými kartami nebo notebook s MXM slotem. V současnosti nejvýkonnější mobilní grafiku zajišťuje čip nVidia Geforce 8800M GTX.

Náhradní řešení: hrát na domácím desktopu.

Google tip: MXM, mobilní grafika.

8 Lepší zvuk

Integrované zvukové čipy moderních notebooků jsou na velmi vysoké úrovni, ale pokud chcete z přenosného počítače udělat přenosný mixážní pult nebo z něj dostat více než jen stereozvuk, existují externí zvukové karty: lze je připojit klasicky prostřednictvím USB, ale existuje i řešení pro slot Express Card. Tímto řešením je jedna z nejlepších zvukových karet současnosti, a to karta Creative SoundBlaster X-Fi Xtreme Audio Notebook, díky níž se notebook promění v plnohodnotné nahrávací středisko nebo ve zdroj prostorového zvuku s kvalitou moderního velkoplošného kina.

Levné řešení: Zvuková USB karta. Velmi dobrý zvuk produkuje

například karta Creative USB SoundBlaster, která je k dostání jak v provedení pro reproduktory 2.1, tak v provedení pro reproduktory 5.1.

Profesionální řešení: Nejlepší zvuk pro notebooky nabízí karta Creative SoundBlaster X-Fi Xtreme Audio Notebook.

Google tip: zvuková USB karta.

9 Kvalitní reprodukce

Kvalita zvukové reprodukce nezáleží pouze na zvukovém čipu, kterým notebook disponuje, ale hlavně na reproduktorech. Ty jsou v notebooku logicky malé a málo výkonné. Není nic jednoduššího než přikoupit reproduktory externí. K přenosnému počítači lze samozřejmě připojit i objemnou surround sestavu, ale speciálně pro notebooky se hodí malé reproduktory, které lze napájet z USB portu a které leckdy ani není třeba zapojovat do zvukového výstupu – zvuk si vezmou z USB. Takovýto reproduktorků je na trhu nespočetné množství, my máme nejlepší zkušenosti s malou bílou krabičkou Creative Travel-sound Notebook 500.

Levné řešení: Verbatim 2.1 Multimedia Portable Speaker System.

Profesionální řešení: Creative Travel-sound Notebook 500, Logitech AudioHub.

Google tip: reproduktory pro notebook.

10 TV na cestách

Velmi oblíbeným doplňkem pro uživatele notebooků jsou hybridní TV tunery, schopné přijímat jak analogový, tak digitální televizní signál a většinou i FM rádio. Existují rovněž v provedení pro USB a pro Express Card. Obě řešení mají své výhody i nevýhody. USB tunery jsou praktičtější pro uživatele, kteří chtějí televizi sledovat jednou na stolním PC, podruhé na notebooku. Skoro 20 procent neopravitelných poruch notebooků však způsobují špatně připojená nebo ulomená USB zařízení. Špatná manipulace s USB portem může znamenat odlomení kusu základní desky a smrt celého přenosného počítače.

Levné řešení: USB tuner DVB-T.

Profesionální řešení: AverMedia AverTV Hybrid Express Slim.

Google tip: televizní USB tuner.

